

Bellū ciuile cesaris et pompeii execrandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo p̄ter calamitates que in plijs accidere consueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq; oīm nimia felicitas. Cum enim cesar gallias inuadit Crassus asiam; Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus; etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat. decem annos traxit ista dñatio. Ex inde qm̄ mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos; et morte Julie cesaris filie que nupta pōpeio generi soceriq; concordia matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opes; et cesari pompeiana dignitas grauis. Eūq; cesar europa quieto potiret imperio; traiecit in greciam ubi pompeium obsedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fusus est et supuenientis noctis beneficio illesus euasit. Cesari agmine citato p̄ epirū in thessaliā prexit; quē pompeius cū maximis copijs insecutus utrinq; acies struxerūt. pugnatū est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompeii fusus est exercitus. pompeius statim alexandriā petijt ut a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratisim⁹ fortunā magis q̄ amicitia sequens eū occidit; et caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias protulit et alexandrie vrbis potit⁹ cleopatram ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mitridatis filiū pontō superauit. Postea cū romā venit iterū dictator et consul creatus in aphyricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam ubi se impatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit; que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Catilina

Cato posterior
vticensis

Cicilius cognomento Marcus et Cicero p̄bs maximus et orator princeps ac romanorū consul. Hic de tulliorū familia que ex municipio arpinati originem traxit et principū generis in tullium volscorū regem referebat; patreque tullium et olbia matrem habuit. qui ut p̄mū discēdi capax fuit; ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit; in quo libellos quosdā edidit. Crescētib⁹ annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit; puerilib⁹ studijs pactis p̄bie et iuri ciuili operā dedit; post hec sub sylia militauit marsico bello; edilis inde factus; deinde suffragijs po. ro. p̄tor creatus est; postea cōsul vna cū E. antonio. Ad. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit ut pater patrie appellatus fuerit; hic p̄biam antea n̄ris lris incognitā explicauit; et ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā et marciū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit; ei⁹ tñ inimici tandē ignominiose pierūt.

Catilina nobili genere natus magna animi et corporis vir; sed ingenio praetissime fuere. Ibiq; iuuentutē suam exercere studuit cū esset aio audax; subdolus varius; et cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagiciosissimus vir et omnium facinorosorū dux; horū cateruas circū se semp habere voluit; quibus fretus societatibus; ipse flagiciosus catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit; cū ei maxima spes esset consequendi consulatū; pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione p̄palata detectisq; coniuratorū noib⁹. Lentulus ex clarissima corneliorū gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin⁹ et cepari⁹ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi; statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulatur. Quod ubi catilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperito antoni⁹ cū quibusdā legionib⁹ ipm̄ psequēs inter cōfertissimas legiones confodit. atq; ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato posterior catonis supioris p̄nepos; cui ppriū nomen. Ad. portius ca. to stoicus p̄bus; quem vticensē quidā appellant; q̄ se apud vticam interfecit vir doctissim⁹; qui ita doctrine cupiditate flagrauit; ut ne in curia quidē diu senatus ageret a lectione temperaret; quo minus grecos lectitaret libzōs hac scz industria; ut ostēderet alijs tempora deesse; alios superesse temporib⁹. hic docebat rempublicā magis virtutib⁹ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset; maiorem nos haberemus. Quippe quibus sociorū ciuū p̄tereasq; armorū atq; equorū maior nō

bis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriā fugiebat; tantomagis illū gloria sequebatur. Quicq; inter alia sue virtutis operat⁹ ad humane vite instructionem ethicam morales cū suis rationibus in libzū composuit. Ex quo (ut aiunt) paruus ille liber metricus; qui paruulis legit⁹ excerpt⁹ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus; humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine consumit⁹. hic teste Augustino seipsum occidit; victoriam cesaris impatiēter ferens; ei⁹ subijci nolens.

